

УДК 376-056.3:930

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2022-104-2-134-147>

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІСТОРИЧНОГО МАТЕРІАЛУ УЧНЯМ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА

Л. А. Співак

ORCID 0000-0003-0642-3330

Н. А. Гіренко

ORCID 0000-0002-8123-1825

Я. О. Співак

ORCID 0000-0001-6263-535X

Новації у викладанні історичного матеріалу є відображенням об'єктивних вимог, спрямованих на забезпечення права на якісну освіту всіх без винятку громадян, у тому числі учнів з особливими освітніми потребами. Мета статті – обґрунтувати необхідність використання сучасних інновацій у викладанні історичного матеріалу для учнів з особливими освітніми потребами. У результаті дослідження виявлено сучасні вітчизняні та європейські інновації у викладанні історичного матеріалу для учнів з особливими освітніми потребами, такі як: відчуй на власному досвіді, classcraft – history, навчальна лабораторія, читання як історик, фотопазл, перегляд історії, інтерактивна екскурсія, знайти свідка, використання ЗМІ. Обґрунтовані нововведення співвідносяться з можливими та корисними методами їх впровадження в навчальний процес, зокрема: метод екскурсії, метод трьох мушкетерів, метод реконструкції, метод гейміфікації. З'ясовано, що фокусом інноваційного викладання історичного матеріалу для учнів з особливими освітніми потребами є віра в те, що кожен учень має здатність навчатися та досягати успіху в житті. Крім того, інноваційне викладання історичного матеріалу допомагає учням з особливими освітніми потребами розвивати критичне судження щодо історичних питань і розуміння існуючих подій в їх належному історичному контексті. У роботі наголошується, що інновації у викладанні історичного матеріалу для учнів з особливими освітніми проблемами характеризуються принципом діагностичної цільової спрямованості, тому мету використання інноваційної технології у

викладанні історичного матеріалу слід ставити настільки точно, щоб можна було зробити однозначний висновок про рівень її реалізації та створити достатньо визначений дидактичний процес, який гарантував би його виконання у зазначений час. Зроблено висновок, що використання різноманітних методів та інноваційних технологій під час викладання історичного матеріалу допоможе не лише виміряти знання учнів з особливими освітніми потребами, а й спонукати їх до рефлексії та критичного мислення, а отже, може бути причиною для розвитку широкого спектру когнітивних та міжособистісних навичок. Викладання історичного матеріалу для учнів з особливими освітніми потребами шляхом використання інноваційних технологій покликане модифікувати зміст навчального матеріалу.

***Ключові слова:** інновації; інклюзивна освіта; методика викладання історичного матеріалу; учні з особливими освітніми потребами.*

Постановка проблеми у загальному виді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В останні десятиліття глобальні тенденції культурного та економічного розвитку викликали реформи в освітніх парадигмах. Ці реформи супроводжувалися змінами в тому, як педагоги-практики або педагоги розробляють навчальну програму. Порівняно з підходами, орієнтованими на предмет, дизайни, орієнтовані на учня та проблему, часто описуються як такі, що мають більший потенціал для передачі наступному поколінню.

Сучасний освітній процес демонструє приклад різноманітності учнів. Учні відрізняються за різними аспектами, такими як культура, релігія, сімейне походження, регіон і школи, де вони навчаються, фізіологічні, психологічні і психічні особливості. Через таку різноманітність навчальні потреби учнів також стають дедалі різноманітнішими й у ході їхньої появи постає питання культури їх сприйняття.

Виокремимо, що найбільш довгий етап формування культури сприйняття учнів з особливими потребами розпочинається у шкільні роки. Головною метою шкільної культури є побудова культури, яка визначає як ідентичність школи, так і ідентичність учня. Створення інклюзивної культури також стосується інклюзивної політики в школах, яка залучає всіх учнів, та інклюзивної практики, яка організовує навчання та мобілізує ресурси (матеріальні та людські). Це забезпечує реалізацію інклюзивної освіти, пов'язаної з учнями, вчителями, директорами, професійними партнерами, батьками, місцевими органами влади та освітньою політикою в конкретній країні. Така реалізація уможливорює безперервну співпрацю

між усіма зацікавленими сторонами в освітньому процесі, а старий спосіб ієрархічної організації шкіл втрачається.

Незамінною у формуванні ідентичності учня з особливими освітніми потребами є історія. Кожен історичний період створює нові проблеми як для цілого суспільства, так і для кожного його представника. Яскравим вирішенням проблем в історії є особистість, якій вдалося сформулювати необхідні якості для власної реалізації у тій, чи іншій епосі.

Багатьом учням, зокрема, учням з особливими освітніми потребами історія здається безпідставною, коли витрачаєш час на читання запропонованих підручників і вивчення дат напам'ять. Важливість історії стає очевидною лише тоді, коли ви можете спостерігати її вплив з перших вуст і досліджувати її за допомогою цілого ряду інноваційних інструментів, які дають вам доступ до різних наративів.

Безцінною є сила інклюзивної історії, оскільки акт запам'ятовування є вибіркоким процесом, який часто фільтрується оповідачем. Інклюзивна історія включає в себе кілька точок зору, в яких почуто всі різні голоси.

Для якісного використання потенціалу історичного матеріалу необхідно зосередити освітню політику на задоволенні різноманітних потреб учнів з особливими освітніми потребами, а відтак відбуватиметься зосередження на навчанні, орієнтованому на учня. Для задоволення усіх потреб учнів педагоги на своїх уроках використовують різні методики навчання та диференційовані стратегії та методи. Починаючи з останніх трьох десятиліть, у всьому світі широко використовуються інноваційні вітчизняні та європейські методи навчання для роботи з розмаїттям і унікальністю сучасних учнів.

Сучасні стратегії навчання учнів з особливими освітніми потребами передбачають застосування інновацій у ході викладання історичного матеріалу. Теорія інновацій в освіті є новою галуззю наукових педагогічних знань; це парадигма нерозривної єдності та взаємозв'язку трьох основних педагогічних процесів у сфері освіти: створення нововведень, їх засвоєння та застосування. Іншими словами, предметом теорії інновацій є дослідження інтеграції розробки, освоєння та інтеграції новинок. Теорія інновацій в освіті – це інноваційний процес в освітній системі, інноваційна діяльність, новизна та інноваційне середовище, в якому відбуваються інноваційні процеси. Інноваційні процеси розглядаються в трьох основних аспектах – соціально-економічному, психологічному та організаційно-нормовому. Ці аспекти визначають загальний клімат і умови, в яких відбуваються інноваційні процеси та які або перешкоджають, або сприяють інноваційному процесу. Крім того, інноваційний процес не має спонтанного характеру, а свідомо регулюється.

Інтеграція новинок є надзвичайно важливою новою функцією управління (Sumathi, Sathish Kumar, 2021).

Новим викликом сьогодні є пошук сучасних провідних можливостей викладання історичного матеріалу для задоволення особливих освітніх потреб учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Дослідженням роботи з учнями з особливими освітніми потребами присвячені наукові доробки В. Бондаря, І. Дмитрієвої, С. Ляшенка, С. Миронової, В. Синьова, О. Хохліної, О. Чеботарьової та ін.

Становленню й розвитку проблеми життєдіяльності дітей з особливими потребами, пов'язаною з їхньою реабілітацією та освітньою діяльністю, присвятили свої роботи Г. Блеч, А. Висоцька, І. Єременко, В. Засенко, В. Золотерх, Н. Кравець та ін.

Недостатня увага суспільства до інклюзивної освіти посилює соціальну стигму, упередження та нетерпимість до її представників у сфері освіти. Впровадження інклюзивної освіти є актуальною темою для педагогічного та соціального контексту, оскільки інклюзія передбачає прийняття різноманітності серед учнів, що має розглядатися як стимул (джерело натхнення), а не як перешкода в процесі навчання та виховання.

Успішне запровадження інклюзивної освіти передбачає процес змін у загальній педагогічній практиці. Інклюзія – це процес, який охоплює участь усіх учнів. У цьому процесі учні, вчителі та батьки повинні прийняти учнів з особливими освітніми потребами у звичайну (звичайну) систему освіти, а для цього вони повинні забезпечити людські, матеріальні та організаційні ресурси (Колупаєва, 2007).

Питанню підвищення якості засвоєння історичних знань учнями з особливими освітніми потребами присвячено безліч наукових доробків, авторами яких стали вчені, такі як: М. Арнольдов, В. Бондар, А. Капустін, Ю. Косенко, Ю. Кузнецов, В. Липа, О. Ляшенко, Г. Плешканівська, Б. Пузанов, І. Фінкільштейн та ін. Виокремимо, що у працях вищезазначених науковців було розкрито різноманітні аспекти методики викладання історичного матеріалу, зокрема учням з особливими освітніми потребами.

Мета статті – обґрунтування необхідності застосування сучасних інновацій у викладанні історичного матеріалу учням з особливими освітніми потребами.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Історія є засобом передачі моральних і релігійних знань і поглядів новим поколінням. Крім того,

історія, як і сьогодні, служить ідеологічним і політичним цілям у кожному епоху. У кожен період історичні джерела використовувалися для того, щоб законодавчо підтвердити право прийти до влади. Водночас історія розглядається як потужний інструмент розвитку особистості.

Виокремимо, у минулому, крім того, що це була галузь науки, яка намагалася зрозуміти та інтерпретувати поведінку людей, вона також викладалася як предмет у школах та університетах. Враховуючи категорію учнів з особливими освітніми потребами, варто розглянути традиційні методики викладання історичного матеріалу і репрезентувати його за рівнем активності учнів. Ця відмінність стосується більше загального характеру навчання, ніж методів навчання.

Традиційними методиками викладання історичного матеріалу учням з особливими освітніми потребами є такі як:

- методика вивчення історичних фактів;
- методика вивчення хронології;
- методика вивчення місцевих історичних подій;
- методика формування основних історичних понять;
- методи дослідження причинно-наслідкових зв'язків;
- методи розкриття закономірностей історичного процесу (Супрун, 2004).

У педагогічній практиці інновація є центральною проблемою, яка розглядається у двох аспектах:

1) діагностичне цілепокладання та об'єктивний контроль якості засвоєння учнями навчального матеріалу;

2) розвиток особистості в цілому.

У будь-якій інноваційній системі «ціль» є системоінтегруючою. Необхідною вимогою для формулювання цілей функціонування педагогічної системи є їх діагностична здатність, тобто наявність об'єктивного методу визначення рівня досягнення цих цілей.

Наголосимо на тому, що інновації у викладанні історичного матеріалу учням з особливими освітніми проблемами характеризуються принципом діагностичної цілеорієнтованості щодо трансформації, тобто для того, щоб існувала справжня технологія навчання, необхідна така цілепостановка, яка б дозволяла об'єктивно та остаточно контролювати рівень виконання мети. Через це мета застосування інноваційних технологій викладання історичного матеріалу повинна бути поставлена настільки точно і остаточно, щоб можна було зробити однозначний висновок про рівень її виконання і створити достатньо визначений дидактичний процес, який би гарантував її виконання в певний час.

Для учнів з особливими освітніми потребами зміст історії як навчальної дисципліни є центром і ядром курсів мистецтва та суспільних наук у школах. Для означеної категорії учнів історія забезпечує суттєвий внесок у всю систему шкільної освіти, виявляючи зв'язок між людьми та різними галузями знань та їхнє значення для окремих осіб і суспільства в міру їхнього розвитку та взаємодії. Історія людства служить полотном для пізнання мистецтва, представляючи повну картину соціального, морального та комунікативного досвіду людей. Своєю історико-логічною діалектикою методи історичного пізнання мають і загальноосвітнє значення, тому повинні бути підібрані вдало. Пропонуємо розглянути деякі інновації у викладанні історичного матеріалу учням з особливими освітніми потребами (рис. 1).

Рис. 1. Інновації у викладанні історичного матеріалу учням з особливими освітніми потребами

Використання Trench Experience VR дозволяє учням з особливими освітніми потребами по-справжньому відчувати життя в окопі Першої світової війни. Цей безкоштовний інструмент доступний на iTunes і наповнений картинками та звуками Великої війни, допомагаючи учням уявити, як це було бути частиною армії трохи більше століття тому. Його складний графічний дизайн сповнений складних деталей і посилань — ви можете запропонувати учням пограти з вами у віртуальну гру «Я шпигую»,

щоб відкрити їх усіх. Доречі, ця програма, сумісна з усіма продуктами Apple і є легкою у застосуванні.

Наголосимо, що ідея, яка лежить в основі Classcraft, полягає в тому, щоб «залучити учнів силою ігор», чого вони досягають за допомогою красивих кольорів, кумедних малюнків і різноманітних інтригуючих головоломок, а це є однією з найуспішніших діяльностей учнів з особливими освітніми потребами. Наприклад, у «Ми Месопотамці» учні знайомляться з історією стародавньої цивілізації за допомогою малюнків і вчать перекладати клинописом.

Цікавою інновацією у викладанні історичного матеріалу є використання навчальної лабораторії. Означена інновація передбачає використання інтерактивної платформи, що підходить учням з особливими освітніми потребами як для навчання у класі, так і для самостійного навчання. Вчителі можуть вибирати з мільйонів ресурсів, щоб створювати власні колекції навчальних матеріалів і ділитися ними. Наприклад, «Відкриття континентів: імміграція та переміщення», яка відображає різноманіття переміщень народів.

Перегляд історії передбачає застосування віртуальної реальності (3D Virtual Reality Field Trip Program), яка пропонує безкоштовні екскурсії VR багатьма історичними місцями по всьому світу, будь то музеї, художні галереї чи пам'ятки спадщини. На нашу думку, такий досвід для учнів з особливими освітніми потребами є безцінний і захоплюючий.

Однією не менш цікавою інноваційною технологією є використання фотопазлу. Фотопазл передбачає наявність мільйонної колекції книг, записів, фотографій, газет, карт і рукописів, тому, на нашу думку, найкращим місцем для застосування означеної інноваційної технології стане бібліотека. Завдяки багатим, різноманітним і постійним джерелам знань бібліотека пропонує величезні цифрові колекції для вчителів. Ця технологія допоможе учням з особливими освітніми потребами оживити певний період історії.

Інновація «Читання як історик» розрахована для учнів з особливими освітніми потребами з різними навичками читання та розуміння. Є безліч наборів уроків історії, організованих навколо ключових історичних питань, кожен урок містить первинні документи. Ця інноваційна технологія передбачає відходження від навчання за підручниками та зубріння напам'ять, так як основною задачею постає навчити учнів з особливими освітніми потребами критично оцінювати різні точки зору на історичні події та висувати власні обґрунтовані претензії.

Інтерактивна екскурсія не є інноваційною технологією у сучасному викладанні історичного матеріалу, але ми додали її до нашого переліку

через її сприйняття учнями з особливими освітніми потребами. Інтерактивна екскурсія занурення у захоплюючий віртуальний досвід, створений Scholastic, дає учням з особливими освітніми потребами можливість слідувати історії стопами головних її героїв. Інтерактивна екскурсія сповнена історичними фотографіями, захоплюючими фактами, особистими історіями та фільмами, рясніє першоджерелами та доказами, що полегшує сприйняття історичного матеріалу учнями з особливими освітніми потребами.

«Знайди свідка» є однією з інновацій у сучасному викладанні історичного матеріалу. Означена інноваційна технологія передбачає запуск проєкту «усної історії», в межах якого учні проводять дослідження на тему за своїм вибором і знаходять історичних свідків для опитування. Це може легко стати ідеєю самостійного навчання, яке змінить життя і навчить учнів з особливими освітніми потребами сприймати історично усталені цінності та уважно прислуховуватись до голосів минулого.

На думку дослідників, основною метою сучасної освіти має бути самостійна діяльність учня, збалансована командною діяльністю, організацією середовища для самонавчання, інноваційною та практичною підготовкою, критичним мисленням, ініціативою тощо. Оскільки історія є важливою складовою освіти, вчителі повинні докладати зусиль, щоб залучити учнів і спонукати їх розуміти історію, а не запам'ятовувати її.

Останньою інновацією, але не менш ефективною, є використання ЗМІ для навчання. Одним із важливих стилів і принципів інтерактивного навчання є використання медіа та технологій під час освітнього процесу. Найпростіший спосіб зацікавити учнів з особливими освітніми потребами на уроці історії – це разом переглянути фільм. На щастя, кіноіндустрія не вважає історію нудною – навпаки, кінематографісти використовують значні події та історичні періоди, щоб навчати глядачів і водночас хвилювати їх.

Залежно від уроку можна вибрати повний фільм, анімаційний фільм, кілька епізодів із телешоу, документальний фільм, відео YouTube тощо. Все, що потрібно зробити, це переконатися, що фільм справді сприйме клас. Але використання означеної технології передбачає вікову обережність. Не дивлячись на те, що деякі фільми є чудовими навчальними матеріалами, необхідно пристосувати насильство та емоційне навантаження до віку дітей та їх особливих освітніх потреб.

Вважаємо за необхідне репрезентувати основні методи, які будуть ефективними у поєднанні з вищеописаними інноваціями у процесі викладання історичного матеріалу учням з особливими освітніми потребами (рис. 2).

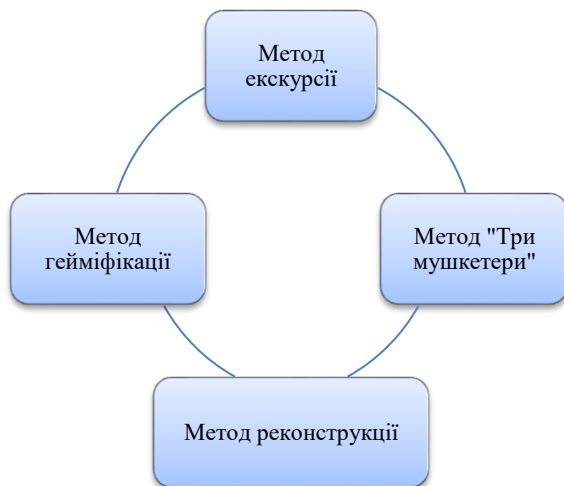

Рис. 2. Методи викладання історичного матеріалу учням з особливими освітніми потребами

Розберемо більш детально репрезентовані методи.

Метод «Екскурсії» покликаний зацікавити учнів з особливими освітніми потребами історією і репрезентувати історичний матеріал у найяскравіших барвах. Означений метод покликаний показати історію не сухою і не нудною, хоча в ній і відсутня фізична підтримка, яка є необхідною для покращення сприйняття матеріалу учнями з особливими потребами. На щастя, є багато музеїв, які можна відвідати разом з дітьми, а екскурсійні тури для учнів з особливими освітніми потребами передбачають висловлення власної думки, яка допоможе їм підкреслити висновок або пов'язати абстрактні поняття з прикладами з реального життя.

Виокремимо, що метод «Екскурсії» передбачає не тільки екскурсії по музеям, а й організацію одноденних поїздок до пам'ятних місць, пам'ятників, руїн, відомих будівель і пам'яток, які розповідають певну історію.

Означений метод передбачає й практичну частину через заохочення дітей працювати індивідуально або в команді для поєднання того, що вони дізналися з книжок, із тим, що вони побачили в полі, щоб висловити думку чи підтримати ідею.

Розважайтеся з методом «Грьох мушкетерів». Наприклад, під час викладання історії Франції можна залучати дітей до дебатів, щоб відокремити факти від вигадок; під час обговорення періоду Британського Регентства через коментарі «Гордості та упередження» про манери, освіту, шлюб, суспільство, стосунки та гроші в цей період; зрозуміти кам'яний і залізний віки, читаючи пригоди Конана-варвара; спробувати знайти подібність між вигаданим доісторичним світом Роберта Е. Говарда та давніми часами нашої планети тощо.

Наголосимо на тому, що при викладанні історичного матеріалу, безцінним є його поєднання з географію (асоціюйте місця з подіями, що полегшує навчання і навіть запрошуйте вчителя географії на кілька міждисциплінарних уроків) (Косенко, 2015). Означений вид міждисциплінарних уроків полегшує сприйняття навчального матеріалу з обох предметів.

Метод «Реконструкції» покликаний відтворювати кожен історичну подію, про яку розповідає вчитель, час від часу виходячи з певних рамок. Читати про різноманітні історичні битви у підручниках з історії не весело, але є можливість отримати клас активних дітей замість нудьгуючих, зробивши бій/подію більш реальним. Враховуючи освітні особливості кожного учня, слід вибрати кілька дітей і запропонувати їм розіграти сцени з підручників. Вони можуть імітувати битву або подію. Таким чином можна похвалити кожного учня і надати можливість учням проявити свої акторські здібності, посміятися разом і запам'ятати важливу інформацію з уроку. Для перевірки опанування учнями предметної компетентності, після закінчення театральної сцени варто залучити весь клас до дебатів, мозкових штурмів, роботи в парах або аргументованих презентацій теми тощо, а відтак буде досягнута освітня мета заняття.

Особливим методом викладання історичного матеріалу учням з особливими освітніми потребами є «Гейміфікація». В освіті гейміфікація є важливим компонентом: діти вчатьсЯ краще та довше, якщо вони гратимуть або розважатимуться під час освітнього процесу. Існує багато способів запровадити гейміфікацію у будь-яке навчальне середовище та навчальний сеанс, але ми зосередимося на викладанні історії, одночасно торкаючись найжахливішого аспекту цього заняття – вивчення дат (Косенко, 2012).

Слід визнати, що вивчення дат – це лише вивчення місяців і років. Запам'ятовувати дати не весело та нелегко тож учням потрібна допомога.

Використання різноманітних методів та інноваційних технологій під час викладання історичного матеріалу допоможе не лише виміряти знання учнів з особливими освітніми потребами, але й заохотити їх до

рефлексії та критичного мислення, а відтак бути причиною розвитку широкого спектру когнітивних та міжособистісних навичок.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проведене дослідження дало змогу зробити деякі узагальнення. Ефективне викладання історичного матеріалу є головною проблемою для більшості викладачів історії, а тим більше, коли у класі присутні учні з особливими освітніми потребами. Сучасна реальність засвідчує, що переважна більшість учителів історії не володіють належними методами викладання предмету, як наслідок більшість учнів описує історію як нудний предмет.

У центрі уваги інноваційного викладання історичного матеріалу учням з особливими освітніми потребами лежить упевненість у тому, що кожен учень має здатність навчатися та досягати успіху в житті. Вчитель повинен сприймати кожного учня як такого, що володіє унікальними особистісними характеристиками, які можна вдосконалити за допомогою творчих та інноваційних методів навчання.

Усвідомлення процесу навчання дуже допомагає вчителям визначити проблеми, з якими стикаються учні з особливими освітніми потребами у ході вивчення історичного матеріалу.

Викладання історичного матеріалу учням з особливими освітніми потребами шляхом використання вітчизняних та європейських інноваційних технологій покликано модифікувати зміст матеріалу. Це допоможе вчителю представити його змістовніше, використовуючи різні медіа-елементи. Медіа-елементи можна конвертувати в цифрову форму, модифікувати та налаштувати для кінцевої презентації. Завдяки впровадженню цифрових медіа-елементів у проєкт учні можуть краще навчатися, оскільки вони використовують численні сенсорні модальності, що зробить їх більш мотивованими приділяти більше уваги поданій інформації та краще запам'ятовувати інформацію.

Інноваційні світові технології і методи викладання історичного матеріалу дозволяють не тільки зрозуміти іншу культуру, а й відчутти себе її представником. Це також дозволяє учням з особливими освітніми потребами розвиватися у критичних мислителів, а також у людей, які приймають рішення, оцінюючи свої рішення та вибір, зроблений у минулому для тлумачення сьогодення. Крім того, інноваційне викладання історії допомагає учням з особливими освітніми потребами розвинути критичне судження щодо історичних питань і зрозуміти існуючі події в належному історичному контексті.

Література

1. Колупаєва А. А. (2007). Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади : Монографія. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.
2. Косенко Ю. (2012). Вплив дидактичних ігор на міцність засвоєння історичних понять розумово відсталими школярами. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Зб. наукових праць*. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. № 22. С. 130–134.
3. Косенко Ю. М. (2015). Особливості викладання суспільноісторичного матеріалу розумово відсталим учням у 20-х – на початку 30-х років ХХ століття. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал СумДПУ ім. А. С. Макаренка*, 2015. № 2. С. 130-137.
4. Москалюк О. (2017). Інклюзивна освіта в контексті проблем, суперечностей та перспектив. *Науковий вісник ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2017. ВІПУСК 1 (40). С. 172–174.
5. Супрун М. О. (2004). Вплив загальної дидактики на вдосконалення змісту навчання дітей з особливими потребами. *Дефектологія*, 2004. № 2. С. 53–55.
6. Чайковський М. Є. (2015). Соціально-педагогічна робота з молоддю з особливими потребами в інклюзивному освітньому просторі: монографія. К.: Університет «Україна», 2015. 436 с.
7. Kursat Cagiltay, Filiz Cicek, Necdet Karasu, Hasan Cakir, Goknur Kaplan Akilli. Innovative Educational Technology for Special Education and Usability Issues. *Conference: HCI International*. At: Crete, Greece. 2014. Volume: 8519. DOI:10.1007/978-3-319-07635-5_16
8. Nina M. Stukalenko, Bariya B. Zhakhina, Asiya K. Kukubaeva, Nurgul K. Smagulova, Gulden K. Kazhibaeva. Studying innovation technologies in modern education. *International journal of environmental & science education*. 2016. VOL.11. NO. 15. P. 7298–7307.
9. Sumathi, D., Sathish Kumar, S. Innovative method of teaching in history – school level. *Universe International Journal of Interdisciplinary Research*. March, 2021. Vol. 1. P.1-7.

References

1. Kolupaeva, A. A. (2007). Dosvid realizatsii inkluzyvnoi osvity v krainakh Yevropy [Experience of implementation of inclusive education in European countries]. *Pedahohichni osnovy intehruvannia shkoliariv z osoblyvostiamy psyhofizychnoho rozvytku v zahalnoosvitni navchalni zaklady: Monografiia*. K.: Pedahohichna dumka (ukr).
2. Kosenko, Y. U. (2012). Vplyv dydaktychnykh ihor na mitsnist zasvoiennia istorychnykh poniat rozumovo vidstalymy shkoliaramy [The influence of didactic games on the strength of learning historical concepts by mentally retarded schoolchildren]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Dragomanova. Serii 19*.

- Korektsiyna pedahohika ta spetsialna psykhohiia. Zb. naukovykh prats. K.: NPU im. M. P. Dragomanova, No. 22. S. 130-134 (ukr).*
3. Kosenko, Y. M. (2015). Osoblyvosti vykladannia suspilnoistorychnoho materialu rozumovo vidstalym uchniam u 20-kh – na pochatku 30-kh rokiv XX stolittia [Peculiarities of teaching socio-historical material to mentally retarded students in the 20s and early 30s of the 20th century]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii : naukovyi zhurnal SumDPU im. A. S. Makarenka, No. 2. S. 130-137 (ukr).*
 4. Moskaliuk, O. (2017). Inkluzivna osvita v konteksti problem, superechnosti ta perspektyv [Inclusive education in the context of problems, contradictions and prospects]. *Naukovyi visnyk uzhhorodskoho universitetu. Seriya: Pedahohika. Sotsialna robota. VYPUSK 1 (40). S. 172-174 (ukr).*
 5. Suprun, M. O. (2004). Vplyv zahalnoi dydaktyky na vdoskonalennia zmistu navchannia ditei z osoblyvymi potrebamy [The influence of general didactics on improving the content of education for children with special needs]. *Defektolohiia, No. 2. S. 53–55 (ukr).*
 6. Chaikovskyyi, M. Ye. (2015). Sotsialno-pedahohichna robota z moloddiu z osoblyvymi potrebamy v inkluzyvnomu osvitnomu prostori: monohrafiia [Socio-pedagogical work with youth with special needs in an inclusive educational space: monograph]. K.: Universytet «Ukraina» (ukr).
 7. Kursat Cagiltay, Filiz Cicek, Necdet Karasu, Hasan Cakir, Goknur Kaplan Akilli (2014). Innovative Educational Technology for Special Education and Usability Issues. *Conference: HCI International. At: Crete, Greece. Volume: 8519. DOI:10.1007/978-3-319-07635-5_16 (eng).*
 8. Nina M. Stukalenko, Bariya B. Zhakhina, Asiya K. Kukubaeva, Nurgul K. Smagulova, Gulden K. Kazhibaeva (2016). Studying innovation technologies in modern education. *International journal of environmental & science education. VOL.11. NO. 15. P. 7298 – 7307 (eng).*
 9. Sumathi, D., Sathish Kumar, S. (2021). Innovative method of teaching in history - school level. *Universe International Journal of Interdisciplinary Research. March, Vol. 1. P. 1-7 (eng).*

MODERN INNOVATIONS IN TEACHING HISTORICAL MATERIAL TO STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS: EUROPEAN PRACTICE

L. A. Spivak, N. A. Hirenko, Ya. O. Spivak

Innovations in teaching historical material are a reflection of objective requirements aimed at ensuring the right to quality education for all citizens without exception, including students with special educational needs. The purpose of the article is to justify the need to use modern innovations in teaching historical material to students with special educational needs. As a result of the research, modern innovations in teaching historical material to students with special educational needs were revealed,

such as trench experience VR, classcraft — history, educational laboratory, reading as a historian, photo puzzle, viewing history, interactive excursion, find a witness, use of mass media. Reasoned innovations are correlated with possible and useful methods of their implementation in the educational process, in particular, the excursion method, the three musketeers' method, the reconstruction method, the gamification method. It was found out that the focus of innovative teaching of historical material to students with special educational needs is the belief that each student has the ability to learn and succeed in life. In addition, innovative teaching of historical material helps students with special educational needs to develop critical judgment about historical issues and to understand existing events in their proper historical context. The work emphasizes that innovations in teaching historical material to students with special educational needs are characterized by the principle of diagnostic goal-orientation in relation to transformation, that is why the purpose of using innovative technology in teaching historical material should be set so precisely and definitively that it is possible to draw an unambiguous conclusion about the level of its implementation and create a sufficiently defined didactic process that would guarantee its implementation at a certain time. It was concluded that the use of various methods and innovative technology when teaching historical material will help not only to measure the knowledge of students with special educational needs, but also to encourage them to reflect and think critically, and therefore can be the reason for the development of a wide range of cognitive and interpersonal skills. Teaching historical material to students with special educational needs through the use of innovative technology is designed to modify the content of the educational material.

Keywords: *innovation; inclusive education; method of teaching historical material; students with special educational needs.*

Співак Людмила Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра технологій спеціальної та інклюзивної освіти, Донбаський державний педагогічний університет (м. Слов'янськ, Україна). E-mail: spivakddpu7@gmail.com

Spivak Liudmyla Anatoliivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Technology of Special and Inclusive Education, Donbas State Pedagogical University (Sloviansk, Ukraine). E-mail: spivakddpu7@gmail.com

Гіренко Ніна Андріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра технологій спеціальної та інклюзивної освіти, Донбаський державний педагогічний університет (м. Слов'янськ, Україна). E-mail: spivakddpu7@gmail.com

Hirenko Nina Andriivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Technology of Special and Inclusive Education, Donbas State Pedagogical University (Sloviansk, Ukraine). E-mail: spivakddpu7@gmail.com

Співак Ярослав Олегович – доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету, Донбаський державний педагогічний університет (м. Слов'янськ, Україна). E-mail: yaroslavspivak777@gmail.com

Spivak Yaroslav Olehovych – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Pedagogy, Donbas State Pedagogical University (Sloviansk, Ukraine). E-mail: yaroslavspivak777@gmail.com